

Muhu Vallavalitsus

Teie 11.09.2025 nr 7-1/1059-8

Meie 21.11.2025 nr 12-1/25/251-9

**Muhu valla üldplaneeringu Suure väina
püsiühenduse trassikoridoride
teemaplaneeringu heakskiitmine**

Muhu Vallavalitsus esitas Maa- ja Ruumiametile (MaRu) Muhu valla üldplaneeringu Suure väina püsiühenduse trassikoridoride teemaplaneeringu heakskiidu saamiseks planeerimisseaduse § 90 lõike 1 alusel. Teemaplaneeringu eesmärgiks on Muhu valla üldplaneeringus ja Saare maakonnaplaneeringus 2030+ konkreetsete trassikoridoride alade reserveerimisest loobumine. Teemaplaneeringu planeeringuala suurus on ligikaudu 78 ha ja see hõlmab üldplaneeringuga võimaliku püsiühenduse trasside tarbeks reserveeritud territooriumi Kuivastu ja Võiküla külades.

Lähtudes esitatud materjalidest, PlanS § 90 lõigetest 2 ja 3 ning käesolevas kirjas toodud asjaoludest ja kaalutlustest, annab MaRu heakskiidu Muhu valla üldplaneeringu Suure väina püsiühenduse trassikoridoride teemaplaneeringule. MaRu nõustub Saare maakonnaplaneeringu 2030+ muutmisega.

1. Menetluskäik

Teemaplaneering on algatatud Muhu Vallavolikogu 15.11.2023 otsusega nr 123. Sama otsusega jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Teemaplaneeringu eelnõu avalik väljapanek toimus ajavahemikul 21.11.–31.12.2024, eelnõu avalik arutelu toimus 09.01.2025. Avalikul väljapanekul esitati kaks arvamust. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium tegi ettepaneku täpsustada planeeringujoonist ning eristada joonisel selgelt alusandmed planeeringulahendusest. Muhu vald nõustus ettepanekuga. Saaremaa Vallavalitsus tegi ettepaneku trassikoridorid säilitada, viidates kavandatava tegevuse laiaulatuslikule mõjule Saaremaale ja saarlastele ning asjaolule, et piirangute leevendamine võib muuta võimaliku tulevase püsiühenduse rajamise keerukamaks. Muhu Vallavalitsus ei nõustunud ettepanekuga, kuna piirang ei ole õiglane maaomanike suhtes ning võimaliku püsiühenduse rajamine on riiklik prioriteet, mille lahendamiseks ja parima trassikoridori leidmiseks on õige planeeringuliik riigi eriplaneering. Eriplaneeringus tuleb kaaluda erinevaid alternatiive ning parimaks võib osutuda valik, mida üldplaneering ei käsitle. Arvamuse esitajatele vastati kirjalikult. Avalikul arutelul kokkulepet ei saavutatud.

Teemaplaneeringu on kooskõlastanud Transpordiamet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Keskkonnaamet, Muinsuskaitseamet ja Lääneranna Vallavalitsus. Saaremaa Vallavalitsus jättis

oma 21.03.2025 kirjaga nr 5-2/5916-5 teemaplaneeringu kooskõlastamata, kuna Saaremaa Vallavalitsuse hinnangul ei ole maakonnaplaneeringu muutmisel tagatud maakonnaplaneeringu terviklahenduse elluviidavus. Ühtlasi asus Saaremaa Vallavalitsus seisukohale, et kuna uus üleriigiline planeering „Eesti 2050“ on hetkel koostamisel, siis enne üleriigilise planeeringu lahenduse koostamist ja seal püsiühenduse osas seisukoha võtmist ei peaks maakonnaplaneeringut trassikoridoride reserveeringute osas muutma. Saaremaa Vallavalitsus tegi ettepaneku reserveerida teemaplaneeringuga vähemalt üks trassikoridori ala. Muhi Vallavalitsus ei nõustunud Saaremaa Vallavalitsuse arvamusega Saare maakonnaplaneeringu elluviidavuse kohta ega vajadusega kitsendusi maakonnaplaneeringus säilitada. Muhi Vallavalitsus kaalus Saaremaa Vallavalitsuse ettepanekut reserveerida teemaplaneeringuga vähemalt üks trassikoridori ala. Kaalutlused on toodud teemaplaneeringu seletuskirja punktis 3.1.1. Kaalumise tulemusena aga leiti, et trassikoridoride täielik eemaldamine on otstarbekam.

Maa- ja Ruumiamet tegi ettepaneku teemaplaneeringu lahenduse kohta küsida arvamust ka Kliimaministeeriumilt, kelle ülesandeks Vabariigi Valitsuse seaduse kohaselt on liikluskorralduse, transpordisüsteemide, liikuvuse ja liikuvusteenuste planeerimine ja plaanide elluviimine, liiklusohutuse suurendamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine. Kliimaministeerium ei esitanud tähtjaks oma arvamust ning kinnitas oma 29.04.2025. a e-kirjas, et ei soovi arvamust avaldada.

Politsei- ja Piirivalveamet kooskõlastustaotlusele ei vastanud, kaasatavad arvamusi ei esitanud. Vastavalt PlanS § 85 lõikele 2 loetakse juhul, kui kooskõlastuse või arvamuse andja ei ole 30 päeva jooksul kooskõlastamisest keeldunud või arvamust avaldanud ega ole taotlenud tähtja pikendamist, planeering kooskõlastaja poolt vaikimisi kooskõlastatuks või eeldatakse, et arvamuse andja ei soovi nende kohta arvamust avaldada.

Teemaplaneering võeti vastu Muhi Vallavolikogu 18.06.2025 otsusega nr 223. Avalik väljapanek toimus 07.07.–10.08.2025 ning avalik arutelu viidi läbi 28.08.2025. Teemaplaneeringu avaliku väljapaneku kestel ega avalikul arutelul ei esitatud ühtegi ettepanekut ega arvamust planeeringulahenduse osas.

Muhi Vallavalitsus on teavitanud teemaplaneeringu algatamisest ja KSH algatamata jätmisest ning eelnõu ja vastuvõetud planeeringulahenduse avalikest väljapanekutest ja aruteludest koostöötegijaid ja kaasatavaid kirjalikult ning avaldanud teated kohaliku omavalitsuse veebilehel, kohalikus ajalehes Muhulane ning maakonnalehes Saarte Hääl. Teemaplaneeringu algatamise ja KSH algatamata jätmise teated on avaldatud Ametlikes Teadaannetes. Võrguvaldajad ja puudutatud isikud on olnud kaasatud.

2. Teemaplaneeringu vastavus maakonnaplaneeringule

PlanS § 90 lõike 3 punkt 3 kohaselt annab MaRu teemaplaneeringule heakskiidu andmise otsustamisel maakonnaplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava planeeringu puhul nõusoleku maakonnaplaneeringu muutmiseks. Nimetatud nõusoleku andmise eelduseks on lähtuvalt PlanS § 90 lõikest 3¹ valdkonna eest vastutava ministri ehk majandus- ja tööstusministri kooskõlastus. ¹

Teemaplaneeringuga tehakse ettepanek muuta Saare maakonnaplaneeringut 2030+ ning jätta maakonnaplaneeringust välja püsiühenduse trassikoridoride maismaa-osa põhimõtteliste asukohtade määramine ning trasside ala kasutamise põhimõtted. Teemaplaneeringu seletuskirjas põhjendatakse, et tulevikus on püsiühenduse kavandamine riigi eriplaneeringu kohustuslik objekt, mille parim asukoht leitakse riigi eriplaneeringu asukohavaliku menetluse kaudu. Seetõttu on vallal otstarbekas kustutada hetkel põhjendamata piirangud, et tagada maaomanike võrdne kohtlemine ning jätta püsiühenduse planeerimise vastutus riigile.

¹ 01.01.2025 jõustunud PlanS redaktsioon

MaRu hinnangul on kohaliku omavalitsuse kaalutlused maakonnaplaneeringu muutmise osas põhjendatud, need on toodud seletuskirjas. Vabariigi Valitsus algatas 2020. aastal Suure väina püsiühenduse ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu ja KSH koostamise, kuid 2023. aastal selle koostamine lõpetati. Lõpetamise põhjuseks oli asjaolu, et planeeringu koostamise korraldaja eelarves puudusid vahendid eriplaneeringu koostamiseks ning ettenähtavas tulevikus ei nähtud võimalust vastavaid vahendeid ka eraldada. Seega saab MaRu tõdeda, et maakonnaplaneeringu muutmine on põhjendatud olukorras, kus Vabariigi Valitsus on jõudnud selgusele, et Suure väina püsiühenduse kavandamine ei ole riigi prioriteet. Kujunenud olukorras ei ole põhjendatud trassialternatiivide aluse maa edasine kitsendamine. Kui riigi eesmärgiks on pikemas plaanis ühendus tagada, on võimalik selleks sobivaim asukoht leida riigi eriplaneeringu menetluses.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastas 04.11.2025 kirjaga nr 13-8/3443-2 Saare maakonnaplaneeringu 2030+ muutmissetepaneku Muhu valla üldplaneeringu Suure väina püsiühenduse trassikoridoride teemaplaneeringu osas. Kirjas toob ministeerium välja, pärast püsiühenduse trassikoridoride eemaldamist on maakonnaplaneering ülejäänud osas elluviidav. Saaremaa ja mandri vaheline ühendus on tagatud toimiva ja regulaarse parvlaevaühenduse kaudu, mida korraldab riik avaliku teenindamise lepingu alusel. Parvlaevaühendus Kuivastu–Virtsu liinil on aastaringelt toimiv ning vastab piirkonna elanike ja külastajate liikumisvajadustele. Riik on viimastel aastatel investeerinud uute ja keskkonnasäästlikumate laevade kavandamisse, et tagada ühenduse jätkusuutlikkus ka tulevikus. Kooskõlastamise aluseks toob ministeerium asjaolud, et valdkonna eest vastutavad riigiasutused ei ole planeeringule vastuväiteid esitanud, püsiühenduse elluviimise ajaperspektiiv on teadmata ning püsiühenduse rajamine on vajadusel jätkuvalt võimalik uue riigi eriplaneeringu koostamise kaudu.

3. Teemaplaneeringu õigusaktidele vastavus

PlanS § 90 lõike 3 kohaselt kontrollib MaRu teemaplaneeringule heakskiidu andmise otsustamisel planeeringu vastavust õigusaktidele. Teemaplaneeringu sisulise lahenduse otstarbekuse üle on kaalutusõiguse alusel ainupädev otsustama kohalik omavalitsus, kelle pädevuses on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1 järgi kohaliku elu küsimuste, k.a ruumilise planeerimise, iseseisev ja lõplik korraldamine ning otsustamine. Planeerimisalase tegevuse korraldaja peab tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse. Seega juhul, kui planeeringulahendus ei ole vastuolus kehtivate õigusaktidega, on planeeringulahenduse ruumilise sobivuse üle otsustajaks kohalik omavalitsus.

MaRu hinnangul on teemaplaneeringu lahenduse kaalutlused põhjendatud, planeeringu koostamine on läbi viidud vastavuses PlanS sätestatud nõuetega ning teemaplaneering vastab õigusaktidele.

4. Kokkuvõte

Teemaplaneeringu kehtestamine kuulub kohaliku omavalitsuse pädevusse. Seega otsustab antud juhul Muhi Vallavolikogu, kas erinevad huvid on tasakaalustatud ja lahendus sobiv. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 4 lõike 2 kohaselt peab haldusorgan kaalutusõigust teostama kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

Siinjuures juhime omavalitsuse tähelepanu sellele, et Riigikohus on välja toonud planeeringute kui ulatusliku kaalutusruumiga otsuste motiveerimise suure tähtsuse. Kui motivatsioon esitatakse selle mahukuse tõttu mõnes teises dokumendis, peavad haldusaktis olema ära toodud vähemalt põhimotiivid. Kui tehakse viide mõnele teisele dokumendile, siis peab lõppkokkuvõttes olema

arusaadav, milline selles dokumendis sisalduv informatsioon kujutab endast osa haldusakti põhjendusest. HMS § 56 vastaselt haldusakti motiveerimata jätmine tähendab üldjuhul selle haldusakti õigusvastasust ning on haldusakti tühistamise aluseks². Palume omavalitsusel teemaplaneeringu kehtestamise otsustamisel ja otsuse vormistamisel arvestada eelmärgitud motiveerimise põhimõtetega.

PlanS § 93 lõige 3 kohaselt teeb kohaliku omavalitsuse üksus 30 päeva jooksul pärast teemaplaneeringu kehtestamist muudatuse üldplaneeringusse. Palume kanda muudatus üldplaneeringusse seaduses sätestatud tähtaja jooksul.

Tulenevalt PlanS § 93 lõikest 4¹ tuleb planeeringu koostamise korraldajal esitada kehtestatud teemaplaneeringu kohta PlanS § 4¹ lõikes 6 nimetatud andmed planeeringute andmekogusse 14 päeva jooksul teemaplaneeringu kehtestamisest arvates.

Juhime tähelepanu, et kui üldplaneeringu teemaplaneering sisaldab ettepanekut maakonnaplaneeringu muutmiseks ja heakskiidu andja on ettepanekuga nõustunud, siis kantakse muudatus maakonnaplaneeringusse 30 päeva jooksul pärast planeeringu kehtestamist (PlanS § 91 lõige 6). Seetõttu tuleb Muhu Vallavalitsusel koos teemaplaneeringu kehtestamise teatega esitada Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile ka kehtestatud teemaplaneeringu materjalid masinloetaval kujul, sh ruumiandmed digitaalsel kujul.

Märgime, et MaRu heakskiitu teemaplaneeringule ei saa pidada eelhaldusaktiks. Tegemist on HMS § 16 lõike 1 kohase siduva iseloomuga kooskõlastusega, mis on menetlustoiming, mitte iseseisev haldusakt. Nagu muidki menetlustoiminguid saab sellist kooskõlastust reeglina vaidlustada üksnes koos lõpliku haldusaktiga³.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Arjus

teenistuse direktor, riigiarhitekt

Strateegilise ruumiplaneerimise teenistus

Raine Viitas
58851458 raine.viitas@maaruum.ee

² RKHKo [3-3-1-39-07](#)

³ RKHKo [3-3-1-12-07](#)